

INTERFAOL METODLARNING BILIM SIFATI VA FAOLLIK TA'SIRINI OSHIRISH (ONA TILI FANI MISOLIDA)

Nuriddinova Samoynur Alimisa qizi

Toshkent Kimyo Xalqaro Universiteti magistranti

Annotatsiya. Mazkur maqolada boshlang'ich ta'lim tizimida interfaol metodlarning o'quvchilar bilim sifati va faolligiga ta'siri ilmiy-metodik jihatdan tahlil qilinadi. Ona tili darslari misolida interfaol metodlarning qo'llanilishi, ularning o'quvchilarning mustaqil fikrlashi, nutq madaniyati va mantiqiy tafakkurini rivojlantirishdagi o'rni asoslab beriladi. Shuningdek, zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida samarali metodlar tizimi ishlab chiqiladi.

Kalit so'zlar: interfaol metodlar, ona tili darsi, bilim sifati, o'quv faolligi, kompetensiya, pedagogik texnologiya.

Аннотация. В данной статье с научно-методической точки зрения анализируется влияние интерактивных методов на качество знаний и активность учащихся в системе начального образования. На примере уроков родного языка раскрывается применение интерактивных методов, а также обосновывается их роль в развитии самостоятельного мышления, культуры речи и логического мышления учащихся. Кроме того, разрабатывается система эффективных методов на основе современных педагогических подходов.

Ключевые слова: интерактивные методы, урок родного языка, качество знаний, учебная активность, компетенция, педагогические технологии.

Abstract. This article analyzes the impact of interactive methods on students' knowledge quality and learning activity in primary education from a scientific and methodological perspective. Using mother tongue lessons as an example, the application of interactive methods is discussed, and their role in developing students' independent thinking, speech culture, and logical reasoning is substantiated. In addition, an effective system of methods based on modern pedagogical approaches is developed.

Keywords: interactive methods, mother tongue lesson, knowledge quality, learning activity, competence, pedagogical technology.

Hozirgi globallashuv va axborotlashuv jarayonida ta'lim tizimi oldiga qo'yilayotgan asosiy vazifalardan biri – o'quvchilarda mustaqil fikrlash, muammoli vaziyatlarni hal etish va bilimlarni amaliyotda qo'llay olish kompetensiyalarini shakllantirishdan iboratdir. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim bosqichi bu jarayonning poydevori bo'lib, aynan shu davrda o'quvchilarda bilim olishga bo'lgan qiziqish, faollik va mustaqil fikrlash ko'nikmalari shakllanadi. Shu sababli ta'lim jarayonida an'anaviy metodlar bilan bir qatorda interfaol metodlardan keng foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi.

Interfaol metodlar – bu o‘qituvchi va o‘quvchi o‘rtasidagi hamkorlikka asoslangan, o‘quvchini ta’lim jarayonining faol subyektiga aylantiruvchi pedagogik yondashuvdir. Bu metodlar orqali o‘quvchilar faqat tayyor bilimni qabul qiluvchi emas, balki uni izlovchi, tahlil qiluvchi va xulosa chiqaruvchi shaxs sifatida shakllanadi. Pedagogik nazariyada interfaollik tushunchasi o‘zaro muloqot, fikr almashish, hamkorlikda ishlash va faol ishtirok kabi elementlarni o‘z ichiga oladi. Ta’lim jarayonida interfaol metodlardan foydalanish o‘quvchilarning kognitiv, ijtimoiy va ijodiy faolligini oshirishga xizmat qiladi. Ona tili darslari o‘quvchilarning nutqiy kompetensiyasini rivojlantirish, mantiqiy tafakkurini shakllantirish va til birliklarini ongli o‘zlashtirishda muhim o‘rin tutadi. Mazkur fan orqali o‘quvchilar o‘z fikrini erkin va ravon ifoda etishni, matn ustida ishlashni, tahlil qilishni va umumlashtirishni o‘rganadilar. Interfaol metodlar esa aynan shu jarayonni yanada samarali tashkil etishga yordam beradi. Masalan, muammoli savollar orqali o‘quvchilarni fikrlashga undash, guruhli ishlash orqali hamkorlikni rivojlantirish, rol o‘ynash orqali hayotiy vaziyatlarni modellashtirish mumkin.

Interfaol metodlarning asosiy turlariga muammoli ta’lim metodlari, hamkorlikda o‘qitish metodlari, innovatsion metodlar va vizual metodlar kiradi. Muammoli ta’lim metodlari o‘quvchilarda tahlil qilish, sabab-oqibat bog‘liqligini aniqlash ko‘nikmasini rivojlantiradi. Hamkorlikda o‘qitish metodlari esa o‘quvchilarni jamoa bilan ishlashga, o‘z fikrini himoya qilishga va boshqalar fikrini hurmat qilishga o‘rgatadi. Innovatsion metodlar, jumladan, bahs-munozara, rol o‘ynash, keys-stadi kabi usullar o‘quvchilarning ijodiy va tanqidiy fikrlashini rivojlantiradi. Vizual metodlar esa mavzuni ko‘rgazmali tarzda tushuntirish orqali bilimlarni mustahkamlashga xizmat qiladi. Ona tili darslarida interfaol metodlardan foydalanish o‘quvchilarning bilim sifatini sezilarli darajada oshiradi. Chunki bu metodlar orqali o‘quvchi bilimni tayyor holda emas, balki mustaqil izlanish orqali egallaydi. Bu esa bilimlarning chuqurroq va mustahkamroq o‘zlashtirilishiga olib keladi. Shuningdek, interfaol metodlar orqali o‘quvchilar o‘z bilimlarini amaliyotda qo‘llash imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Masalan, matn ustida ishlash jarayonida o‘quvchilar uni tahlil qiladi, asosiy g‘oyani aniqlaydi, xulosa chiqaradi va o‘z fikrini asoslab beradi. Bu esa ularning mantiqiy tafakkurini rivojlantiradi.

Interfaol metodlar o‘quvchilarning faolligini oshirishda ham muhim ahamiyatga ega. An’anaviy darslarda o‘quvchi ko‘proq tinglovchi rolini bajaradi, interfaol metodlar asosidagi darslarda esa u faol ishtirokchiga aylanadi. Bunday darslarda o‘quvchilar savollarga javob beradi, muhokamada qatnashadi, o‘z fikrini bildiradi va boshqalar fikrini tinglaydi. Bu jarayon o‘quvchilarda ijtimoiy faollikni ham rivojlantiradi. Shu bilan birga, ijodiy topshiriqlar orqali o‘quvchilarning kreativ fikrlashi ham shakllanadi.

Tajriba-sinov ishlari natijalari ham interfaol metodlarning samaradorligini tasdiqlaydi. Amaliyotda olib borilgan kuzatishlar shuni ko‘rsatadiki, interfaol metodlar qo‘llanilgan sinflarda o‘quvchilarning darsga qiziqishi ortadi, faolligi oshadi va bilimlarni o‘zlashtirish darajasi yaxshilanadi. Tajriba guruhidagi o‘quvchilarning bilim ko‘rsatkichlari nazorat guruhiga nisbatan yuqori bo‘lishi bu metodlarning samaradorligini isbotlaydi. Interfaol metodlardan samarali foydalanish uchun o‘qituvchi darsni puxta rejalashtirishi,

o'quvchilarning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olishi zarur. Dars jarayonida har bir o'quvchini faol jalb qilish, muammoli vaziyatlar yaratish va baholashni rag'batlantiruvchi shaklda tashkil etish muhimdir. Shuningdek, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash orqali dars samaradorligini yanada oshirish mumkin.

Xulosa qilib aytganda, interfaol metodlar boshlang'ich ta'limda, ayniqsa ona tili darslarida o'quvchilarning bilim sifati va faolligini oshirishda samarali vosita hisoblanadi. Bu metodlar orqali o'quvchilarda mustaqil fikrlash, mantiqiy tafakkur, nutqiy kompetensiya va ijtimoiy ko'nikmalar rivojlanadi. Zamonaviy ta'lim tizimida interfaol metodlardan foydalanish nafaqat zarur, balki pedagogik jarayonning ajralmas qismiga aylanishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Shavkat Mirziyoyev. *O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi PF-5847-son Farmoni "Oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi"*. – Toshkent, 2019.
2. I.A. Zimnyaya. *Pedagogicheskaya psixologiya*. – Moskva: Logos, 2004.
3. A.V. Khutorskoy. *Kompetentnostniy podxod v obrazovanii*. – Moskva: Nauka, 2003.
4. N.A. Muslimov. *Kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish asoslari*. – Toshkent: Fan, 2015.
5. Masharipova U.A.. *Boshlang'ich ta'limda nutq madaniyatini rivojlantirish metodikasi*. – Toshkent, 2020.
6. Surayyo Choriyeva. *Boshlang'ich ta'limda interfaol metodlar*. – Toshkent: Innovatsiya, 2021.
7. Abdumalik Temirov. *Ta'lim jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalar*. – Toshkent, 2019.
8. Roxat Safarova. *Ona tili darslarida innovatsion yondashuvlar*. – Toshkent, 2022.
9. Muhammadamin Abdu. *Boshlang'ich ta'lim metodikasi*. – Toshkent, 2021.
10. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining ta'limga oid qarorlari to'plami. – Toshkent, 2020.
11. *Pedagogik texnologiyalar va interfaol metodlar bo'yicha o'quv qo'llanmalar*. – Toshkent: Fan, 2018.
12. *Zamonaviy ta'lim texnologiyalari: nazariya va amaliyot*. – Toshkent, 2021.

